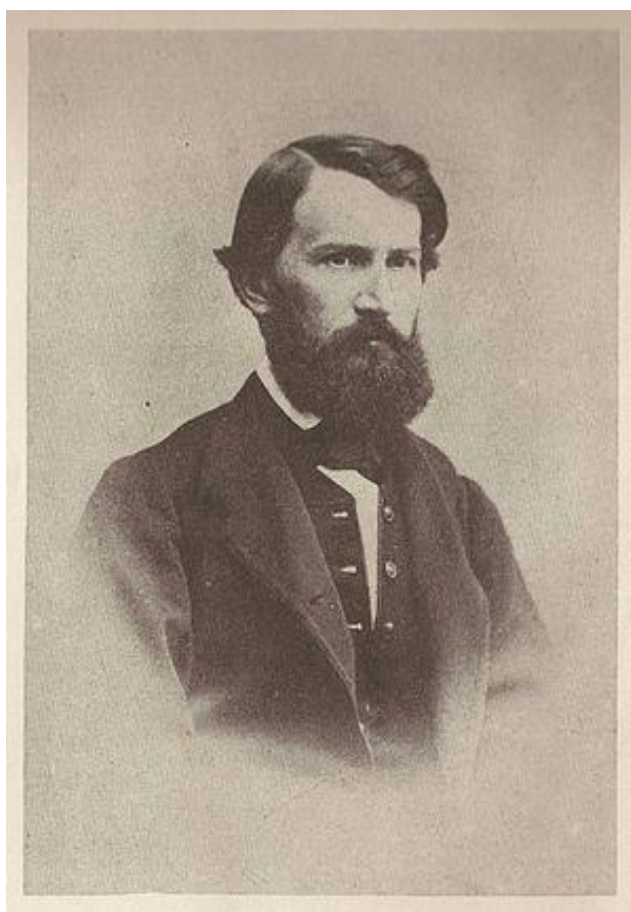

Педагогічна спадщина К. Д. Ушинського у світлі сьогодення

*до 200-річчя від дня народження
українського педагога, реформатора
шкільної освіти*

1823–1870

Рекомендаційний список літератури

«Якщо педагогіка хоче виховувати людину в усіх відношеннях,
то вона повинна попередньо пізнати її також в усіх відношеннях»

К.Д. Ушинський

18 (19) лютого 2023 р. виповнюється 200 років з дня народження найавторитетнішого педагога ХІХ ст., основоположника наукової педагогіки й народної школи, автора праць з теорії та історії педагогіки, який першим поставив виховання на наукове підґрунтя, поєднавши педагогіку з психологією та іншими науками про людину, створив підручники для початкового навчання «Рідне слово» та «Дитячий світ», розробив програму педагогічної освіти, високо підніс суспільне значення вчительської праці. Творча спадщина Костянтина Дмитровича Ушинського посіла вагоме місце у світовому педагогічному просторі та протягом багатьох років не втратила своєї актуальності.

Костянтин Дмитрович Ушинський народився 18 (19) лютого 1823 р. у с. Богданка на Новгород-Сіверщині (за іншими даними, в м. Тулі), у сім'ї дрібномаєткового дворянина. Дитячі й ранні юнацькі роки К. Ушинський провів в Україні, у маєтку батька, в урочищі Покровидина, на мальовничому березі ріки Десни, поблизу міста Новгорода-Сіверського Чернігівської губернії. Середню освіту Ушинський здобув у Новгород-Сіверській гімназії (першій гімназії в Лівобережній Україні). Далі навчався на юридичному факультеті Московського університету (1840–1844 рр.). Після закінчення готувався до магістерського екзамену (1844–1846 рр.). У 1846 р. призначили виконуючим обов'язки професора камеральних наук в Демидівському юридичному лицейі в Ярославлі. Як викладач він був надзвичайно популярний серед студентів, оскільки його лекції вирізнялися самостійністю мислення, майстерністю викладу. В 1849 р. звільнений за демократичний напрям лекцій. Довгий час К. Ушинський був змушений служити урядовцем у Міністерстві внутрішніх справ. В 1852–1856 рр. активно співробітничав з багатьма петербурзькими журналами «Библиотека для чтения», «Географический вестник», «Современник»: писав статті, перекладав наукову і художню літературу. Співпрацював у педагогічних часописах "Журнал для воспитания" та "Русский педагогический вестник", редагував "Журнал Министерства народного просвещения".

У 1854 р. К. Ушинський був призначений викладачем словесності і законодавства, а потім інспектором Гатчинського сирітського інституту, де значно поліпшив навчально-виховну роботу. Наприкінці 1859 р. К. Ушинського було призначено на посаду інспектора класів Смольного інституту шляхетних дівчат. Педагог перетворив його в пристойний навчально-виховний заклад, запропонувавши новий навчальний план, додатковий дворічний педагогічний клас, залучивши до роботи талановитих педагогів. Одночасно він продовжував вести активну літературну й громадську діяльність.

В 1862 р. К. Ушинський одержав довгострокове відрядження до Швейцарії, що тривало 5 років. Учений-патріот і на чужині проводив напружену наукову роботу. Склали книжку для читання "Рідне слово" (1864 р.), написав статтю "Педагогічна подорож до Швейцарії", підготував до друку два томи фундаментальної праці "Людина як предмет виховання" (1868 р.), зібрав матеріал до третього тому цього унікального твору.

У 1867 р. К. Ушинський повернувся до Росії. Постійні переслідування остаточно підірвали здоров'я видатного педагога. Серед учителів популярність К. Д. Ушинського була великою. Згодом вирішив остаточно оселитися в Києві. Під час чергової лікувальної поїздки до Криму і вимушеної зупинки в Одесі, К. Д. Ушинський помер 23 грудня 1870 р. на 47 році життя. Поховали його в Києві, над Дніпром, на території Видубецького монастиря. Нашадки виконали його бажання.

Твори К. Ушинського, одного з основоположників вітчизняної педагогічної науки, складають золотий фонд знань про виховання, навчання і освіту підростаючого покоління. З метою популяризації його педагогічної творчості підготовлено рекомендаційний список літератури на тему «Педагогічна спадщина К. Д. Ушинського в світлі сьогодення».

Твори К. Д. Ушинського

37(09С)1

У94

Ушинський К. Д. Твори : в 6-ти т. / К. Д. Ушинський ; відп. за укр. вид. Г. С. Костюк, С. Х. Чавдаров – Київ : Радянська школа, 1952, 1954–1955.

Т. 1 : Педагогічні статті. – 1954. – 449 с.

Т. 2 : Педагогічні статті та матеріали до "Детского мира" та "Родного слова". – 1954. – 559 с.

Т. 3 : "Детский мир" и хрестоматия. "Родное слово" – 1954. – 799 с.

Т. 4 : Людина як предмет виховання: Спроба педагогічної антропології.. – 1952. – 518 с.

Т. 5 : Людина як предмет виховання: Спроба педагогічної антропології. – 1952. – 430 с.

Т. 6 : Матеріали до 3-го тома "Педагогічної антропології". – 1955. – 616 с.

Місце знаходження: Ч.З.№2 (1), аб (1), КСХ (1)

37(09С)1

У 94

Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : в 2-х т. / К. Д. Ушинський; ред. В. М. Столетов. – Київ : Радянська школа, 1983. – (Педагогічна бібліотека).

Т. 1 : Теоретичні проблеми педагогіки. – 1983. – 496 с.

Т. 2 : Проблеми російської школи. – 1983. – 359 с.

Місце знаходження: фб(1), ав(1), КСХ(1), аб(1), Ч.З.№2(2).

37(09)

У 94

Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори / К. Д. Ушинський. – Київ : Радянська школа, 1949. – 418 с.

Місце знаходження: аб (2), Ч.З.№2 (1)

37(09С)1

У 94

Ушинський К. Д. Про сімейне виховання / К. Д. Ушинський; упоряд., вступ. ст. О. Т. Губко. – Київ : Радянська школа, 1974. – 151 с. : портр. – (Бібліотека для батьків)

Місце знаходження : фб (1), аб (2), Ч.З.№2 (1)

ЕХХ 3№7

Ушинский К. Д. Избранные педагогические высказывания / К. Д. Ушинский ; вступ. ст. И. Шпильберга. – Симферополь : Крымиздат, 1946. – 144 с.

Місце знаходження : ВК (1)

Література про життєвий та творчий шлях К.Д. Ушинського

37(09С)1

П86

Психологічна спадщина К. Д. Ушинського / за ред. Г. С. Костюка. – Київ. : Радянська школа, 1963. – 234 с.
Місце знаходження : Ч.З.№2 (2), ав (1), КСХ (4)

37(09С)1

П 24

Педагогічні ідеї К. Д. Ушинського / редкол.: В. І. Войтко, С. М. Полгородник, Н. П. Калениченко [та ін.]. – Київ : Вища школа, 1974. – 340
Місце знаходження: ав (1), Ч.З.№2 (2), (1), аб (3), фб (2)

37(09С)1

У 94

Ушинський Костянтин Дмитрович. 1824-1871. – Київ : Вища школа, 1974. - 123 с. – (Життя і діяльність в портретах, ілюстраціях і документах)
Місце знаходження: - фб(1), ав(1), КСХ(1), аб(1), Ч.З.№2(2).

37(09С)

Р69

Романовский А. К. Жизнь во имя будущего : очерк научно-педагогической и литературно-художественной деятельности К. Д. Ушинского / А. К. Романовский, И. Я. Барсук ; под ред. В. И. Войтко. – 2-е изд., испр. и доп.– Киев : Рад. школа, 1984. – 200 с. – (Педагогическая библиотека).
Місце знаходження: ав (2), фб (1), аб (1), Ч.З.№2 (2)

37(09)(4Укр)

У45

Березівська Л. Д. Ушинський Костянтин Дмитрович // Українська педагогіка в персоналіях: навч. посібник для студентів ВНЗ: у 2 кн. Кн. 2. ХХ століття / за ред. О. В. Сухомлинської. – Київ, 2005. – С. 284–292.
Місце знаходження: фб(1)

37(09)(4Укр)

П 24

Педагогічні ідеї К. Д. Ушинського і сучасна школа: матеріали студентської науково-практичної конференції, присвяченої 190-й річниці від дня народження педагога-класика (27 листопада 2013 року) / Міністерство освіти і науки України, Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж ім. І. Я. Франка. – Прилуки ; Ніжин : ПП Лисенко, 2013. – 108 с.
Місце знаходження: фб (1)

016:37

У94

К. Д. Ушинський - основоположник вітчизняної педагогіки : Біобібліографічний покажчик / ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, Наукова бібліотека,; уклад. Т. І. Тітова ; гол. ред. Г. Г. Макарова. – Чернігів, 2010. – 32 с. *Місце знаходження* : ІБв(1).

Статті із збірників та періодичних видань

Галів М. Проблема виховання характеру людини в педагогічній спадщині К. Д. Ушинського / М. Галів // Рідна школа. – 2006. – №7. – С. 66–69.

Довбня В. Освіта як спосіб соціокультурного розвитку людини у філософії Костянтина Ушинського / В. Довбня // Сіверянський літопис. – 2006. – №5. – С. 111–116.

Масловська М. К. Д. Ушинський як літератор / М. Масловська, Ю. Дубовик // Українська література в загальноосвітній школі. 2007. – №2. – С. 47.

Антонець Н. К. Д. Ушинський як реформатор Смольного інституту / Н. Антонець // Шлях освіти. – 2008. – №4. – С. 41–48.

Дічек Н. До втілення ідей К. Д. Ушинського про педагогічну психологію: експериментальні дослідження І. О. Сікорського / Н. Дічек // Шлях освіти. – 2008. – №3. – С. 35–40.

Коваленко С. Рідна мова в педагогічній лабораторії К. Д. Ушинського: спроба сучасної інтерпретації / С. Коваленко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2008. – №6. – С. 47–51.

Стинська В. В. К. Д. Ушинський – основоположник сучасної педагогічної науки / В. В. Стинська, Л. М. Прокопів // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин, 2009. – № 5. – С. 115–117.

Куліш Т. І. К. Д. Ушинський – педагог–демократ, основоположник сучасної педагогічної науки / Т. І. Куліш // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин, 2009. – № 5. – С. 123–126.

Суховєєва Н. М. Соціально-педагогічні аспекти педагогічної системи К. Д. Ушинського / Н. М. Суховєєва // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин, 2009. – № 5. – С. 132–137.

Чабан О. І. Система виховання підростаючого покоління К. Д. Ушинського / О. І. Чабан // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин, 2009. – № 5. – С. 137–139.

Рогова П. Біобібліографія К.Д.Ушинського в контексті розвитку сучасної педагогічної науки / П. Рогова, А. Доркену // Шлях освіти. – 2010. – № 4. – С. 40–42.

Терлецький В. Пошуки і знахідки на ниві ушинкознавства (З нагоди 140-річчя від дня смерті К. Д. Ушинського) / В. Терлецький // Сіверянський літопис. – 2010. – N 4/5. – С. 179–193.

Федірко А. Використання педагогічної спадщини К. Д. Ушинського під час навчальних екскурсій з правознавства / А. Федірко // Шлях освіти. – 2011. – N 1. – С. 44–46.

Ємельянов В. Погляди Ушинського на духовне виховання / В. Ємельянов // Психолог дошкілля. – 2012. – N 8. – С. 11–13.

Коваленко, О. Педагог готує або щастя, або нещастя : про педагога К. Ушинського / О. Коваленко // Освіта України. – 2012. – 9 липня. – С. 16.

Скільський Д. М. Вчення К. Д. Ушинського про народність виховання / Д. М. Скільський // Педагогіка і психологія. – 2012. – № 3. – С. 80–87.

Березівська Л. Д. Антропоцентризм – провідна ідея творчості основоположника наукової вітчизняної педагогіки К. Д. Ушинського / Л. Д. Березівська // Педагогіка і психологія. – 2013. – № 3. – С. 5–9.

Заліський А. А. Модернізація системи середньої освіти на Чернігівщині / А. А. Заліський // Педагогіка і психологія. – 2013. – № 3. – С. 14–16.

Анотація: У статті наголошено на силі теоретичного мислення й педагогічного переконання К. Д. Ушинського.

Мельничук С. К. Д. Ушинський про педагогічну підготовку вчителя початкових класів / С. Мельничук // Початкова школа. – 2013. – N 1. – С. 43–44.

Носко М. О. Розвиток педагогічної науки на Чернігівщині в руслі ідей К. Д. Ушинського / М. О. Носко // Педагогіка і психологія. – 2013. – № 3. – С. 10–14

Серго С. Уроки серед природи за методикою К. Д. Ушинського / С. Серго // Початкова школа. – 2013. – N 11. – С. 57–58.

Маценко Ж. Духовність: ідеї гуманізму в українській психології ХІХ ст. : Концепції М.Максимовича, К.Ушинського та ін. / Ж. Маценко // Психолог. – 2017. – N 13/14. – С. 4–6.

Лохвицька, Любов. Моральне виховання : погляди класиків і практика сьогодення / Л. Лохвицька // Дошкільне виховання. – 2018. – N 12. – С. 21–23.

Для пошуку інших видань радимо скористатися електронними ресурсами бібліотеки та традиційними картковими каталогами книгозбірні Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя